

УДК 325

Свиридов К.

Здобувач НПУ імені М. П. Драгоманова

ПОЛІТИЧНА АКТИВНІСТЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ЧИННИКИ ТА ПРИНЦИПИ

Аналізується політична активність української молоді та студентів, чинники та принципи її організації та здійснення. Автор стверджує, що в проявах політичної активності сучасна молодь більш готова до протестних дій, ніж до конструктивних; конфліктною зоною активності є розрив між цінністю та їх доступністю.

Ключові поняття: людина, суспільство, молодь, політика, цінності, культура, політична активність, виховання.

Соціально-економічні та політичні трансформації, що спостерігалися в суспільстві протягом останніх двадцяти двох років, внесли суттєві корективи в життєві орієнтації молоді, в її поведінку. На відміну від попередніх, нинішнє покоління молоді є більш індивідуалістичним. Сучасні молоді люди є більш самостійними в прийнятті рішень, вони намагаються бути незалежними і значно більше покладаються на свої власні сили. Суттєво зросли потреби молоді, якісно змінилися її уявлення про гідний рівень та якість життя.

Сучасна політична участь молоді має низку особливостей: вона розгортається в нових історичних умовах, нерідко ініціюється політичними партіями або державними та регіональними владними структурами, йде багато в чому по лінії запозичення зарубіжних демократичних форм, має низький рівень представництва молоді в структурах законодавчої, виконавчої та судової влади, характеризується слабкістю молодіжного руху, розмитістю політичних інтересів, відсутністю сильної державної молодіжної політики, що стимулює прояв політичних інтересів, низьким рівнем політичної культури, амбіційністю молодіжних політичних лідерів та відсутністю у багатьох з них харизми, недостатнім досвідом політичної участі, відсутністю консолідуючої ідеї, підпорядкованістю владним структурам, низьким рівнем матеріального забезпечення.

Перехід від тоталітаризму до плюралістичної демократії, розвиток ринкових відносин, трансформація соціальних структур суспільства,

посилення процесів соціальної диференціації, створюють основу для втілення в життя цінностей та принципів політичного плюралізму. Це знаходить відображення у виникненні в середовищі молоді широкого спектру найрізноманітніших громадсько-політичних рухів, організацій, об'єднань та неформальних ініціатив.

Разом з тим наростаюча атомізація українського суспільства та посилення соціальної аномії призвели в середовищі молоді до цілого ряду негативних наслідків, пов'язаних з розмиванням базових ціннісних установок, поширенням соціально деструктивних явищ тощо. Як наслідок, потужний потенціал української молоді використовується суспільством та державою не повною мірою.

Реалізація політичного курсу української влади на проведення системних реформ потребує посилення уваги до оптимізації державної молодіжної політики, спрямованої на створення сприятливих умов для розвитку молодіжного сегменту громадянського суспільства, його взаємодії з владними структурами у контексті проведення модернізації країни.

Змінилася якість активності молоді, а також сам механізм взаємодії молодих людей з партійними структурами. Українські політичні партії всіх ідеологічних напрямків останнім часом звертають пильну увагу на молодих активістів. Перетворення цього явища на стійкий та значущий процес передбачає обумовлену поведінку політичних партій стосовно молодіжної політики як однієї з першорядних стратегічних питань, розробку та реалізацію цілого комплексу політичних молодіжних технологій. Спрямувати політичну активність молоді в позитивне, а не в руйнівне русло, організувати органічне входження молоді в політику — завдання, що стоїть сьогодні перед українськими політичними партіями.

На сучасному етапі до роботи з молоддю активно залучаються політичні партії. Як зазначають аналітики, нині українські партії основну увагу відводять роботі в декількох напрямках: беруть участь в організації та проведенні політичних проєктів, пов'язаних з підвищенням рівня політичної культури молоді за допомогою програм «соціалізації молоді», на зразок постпіонерського скаутингу; організують політичні курси та семінари для молоді, проводять ділові ігри («дитячі вибори», «молодіжний парламент»). У рамках цих же проєктів у вищих вищах виникають «неополітичні» студентські організації. Політичні флешмоби та інші публічні акції активно входять до «дорослого» партійного репертуару. Мета цих проєктів двояка: по-перше, викликати в молодих людей інтерес

до політики, по-друге, сформувати в них основи політичної ідентичності; спонукати їх до свідомої участі в політичному та партійному житті; створюють умови для залучення молоді до виборчого процесу, зокрема включаючи до виборчих списків кандидатів; створюють власні молодіжні організації чи взаємодіють з наявними.

Разом з тим, сама політична активність молоді, особливо, студентства має чималий ресурс для свого розвитку. По-перше, студентство складає найбільш організовану групу молоді, по-друге, українське студентство може використати (і використовує) досвід своїх «побратимів» — студентів інших країн. По-третє, активність молоді в цілому викликає дедалі сильніше суспільне визнання і поповнюється новими елементами в умовах суспільно-політичних процесів, які проходять в Україні.

Вченими була розроблена класифікація моделей політичної активності студентської молоді, яка побудована за критерієм «мотив — значущість — прояв» і зосереджує основну увагу на суб'єктивних характеристиках явища політичної активності, до яких відносимо мотиваційні (сукупність мотивів, що керують поведінкою молоді людини та сприяють її залученню до політики), ціннісно-орієнтаційні (набір актуальних цінностей та ціннісних орієнтацій молоді в даному суспільстві, що інтеріоризовані особистістю, а також специфічних особистісних цінностей молоді людини), цілеорієнтовані (особисті цілі, на досягнення яких спрямована діяльність індивіда).

На основі даних мотивів виділяють сім моделей «політично активної студентської молоді»:

1) «Конформісти» — цей тип людей, в основному, не цікавиться політикою. Вони несвідомо втягуються в політичні процеси завдяки впливу зовнішніх факторів, оточення. До цього типу відносимо: молодих людей, що проживають на території, де загальний рівень політичної активності населення є високим, і вони, в силу власної конформності, підкоряючись традиції, вступають в політику; молодь, яка розпочинає політичну діяльність під впливом друзів, знайомих, а частіше — родичів, які є активними в політиці. Цими людьми керують традиційні мотиви, небажання відрізнятись від основної маси, прагнення догодити близьким, наслідувати поведінку інших.

2) «Прагматики» — цій моделі притаманна дещо вища ступінь зацікавленості політикою, проте не як сферою діяльності, а як інструментом. Для них політика не є ціллю, а лише засобом її досягнення, задоволення власних потреб та інтересів. Цей тип політичної людини доволі поширений в наш час. Участь в політиці,

в основному, ситуативна—в періоди, коли зростає можливість отримати певну винагороду за власну діяльність. А оскільки політика, певною мірою, виступає в якості оплачуваної праці, то для даного типу людей політична активність—це просто спосіб заробити гроші. Вони, зазвичай, є членами численних політичних партій, які користуються підтримкою вагомих бізнесових структур. Часто ідеологія партії є прямо протилежною особистим переконанням особи.

3) «Учні»—в молодих людей даного типу переважають пізнавальні мотиви. Для них участь в політиці—можливість здобути певні знання, навички, задовольнити цікавість, отримати стійке уявлення про світ. Для «учня» характерні дитяча допитливість, прагнення все побачити в дії. Часто здобуті знання не лише дають людині уявлення про особливості функціонування політичної системи, а й піднімають її в очах однолітків, менш обізнаних в даних питаннях. Молодь, як активну соціальну групу політика цікавить як щось потаємне, невідоме, а динамізм політичних подій змушує бути включеним та здобувати новий досвід

4) «Гравці»—людина, яку цікавить та приваблює політика сама по собі, власне як сфера діяльності. Цей тип людей сприймає політику як захоплюючу гру, в якій можна виступати не лише спостерігачем, а й учасником. Для них перемога не основне (проте й не останнє), головне—процес. Політичні перипетії, тертя, скандали сприймаються такими людьми як театральне дійство, яке спонукає аналізувати поведінку акторів, наслідувати її, приміряючи на себе їхні ролі. Участь в політичному житті в даному випадку не особливо залежить від зовнішніх чинників, стимулів та винагород, а забезпечує можливість займатися цікавою справою, само реалізуватися. Іноді така активність переростає в професійну діяльність.

5) «Диктатори»—люди цього типу доволі егоцентричні, владолюбні, прагнуть визнання й поваги з боку оточуючих. Політика для них виступає засобом підвищення власного статусу, здобуття додаткових важелів впливу, влади над іншими. Часто це супроводжується бажанням відчувати свою перевагу над оточуючими, навіть через їх приниження. Можливою причиною такої поведінки є комплекс меншовартості, але лише в крайніх його проявах, адже прагнення отримати владу над людьми в певній мірі притаманне більшості людей, як один з найдавніших мотивів людської діяльності. Якщо потреба у владі задовольняється, ці люди проявляють себе авторитарними лідерами, вимагаючи повної підконтрольності підлеглих.

6) «Ідеологи» — тип людей, які є переконаними прихильниками певної ідеології. Внутрішнє відчуття приналежності до певної течії, політичного напрямку не дозволяє їм залишатись осторонь від політики. Вони прагнуть відчуті єдність з людьми таких самих переконань, об'єднати зусилля для досягнення спільної мети. Для них характерне співпадіння внутрішніх переконань, цінностей, ідеалів з цінностями, принципами та постулатами партії. Саме така відданість характерна для молоді, схильної ідеалізувати. Проте має місце деяка вузькість світогляду, некритичність мислення. Діяльність в політичному житті буде продовжуватися доти, доки не настане розчарування у власних ідеалах чи носіях цих переконань.

7) «Місіонери» — цей тип людей характеризується притаманною для попередньої моделі вірою в ідеали, але значно загостреною. Ця віра підсилюється переконанням у власній «обраності» для здійснення вищого покликання. Люди цього типу розуміють недосконалість світу і прагнуть його змінити на краще. Юнацький максималізм — характерна риса «місіонера», поряд з наполегливістю та відданістю. Як правило, мотиви, що керують такими людьми, пов'язані з бажанням перетворити світ. Тому вони налаштовані на професійну політичну діяльність, важко йдуть на компроміс, проте здатні залучати на свій бік маси, часто володіють сильною особистою харизмою [1, с. 14–17].

Зазначені типи є ідеальними, що у житті зустрічається не часто, але саме для поведінки молоді типовим є максимальне наближення до певного типу. Так, вчені констатували той факт, що у 2004 році переважна більшість студентів дотримувалася «позитивних» моделей політичної активності, серед яких найбільш поширеними були «учень», «ідеолог» та «місіонер», були звичайно й інші моделі політичної активності, найбільш поширеною серед яких були «прагматики», які працювали на всі політичні сили незалежно від їх ідеологічних програм, проте їх кількість у порівнянні з попередніми моделями була значно меншою.

Проте уже напередодні президентських виборів 2010 року переважна більшість представників студентської молоді є «прагматиками», які ладні відстоювати інтереси будь-якої політичної сили за належну матеріальну винагороду. «Учні», отримавши гіркий урок, набули гіркого досвіду участі у політичній кампанії, яка закінчилася цілковитим зруйнуванням гасел та ідеалів, які так гарно звучали з вуст політиків, «ідеалісти» та «місіонери», сім'ї яких часто розлучалися через політичні розбіжності, відчувають себе зрадженними і вважають ганебним говорити

про те, що вони «були на Майдані» й вірили політикам, які їх жорстоко обманули, інертно відносяться до будь-яких обіцянок політиків, адже впевнені, що все одно дотримані вони не будуть.

Може саме тому майже 30 % українських студентів (за даними Державного інституту розвитку сім'ї та молоді) планують назавжди залишити Україну після навчання, а ще 25 % хотіли б поїхати на заробітки за кордон [2], хоча ці прагнення зумовлені не стільки відсутністю патріотичних почуттів, скільки неможливістю повною мірою реалізувати свій потенціал і мати достатній рівень матеріального благополуччя на Батьківщині.

Результати соціологічних досліджень дають підстави стверджувати, що в молодіжному середовищі поступово поширюються політичний нігілізм та ідеологічна невизначеність. На сьогодні близько 30 % молоді заявляє, що політичне життя країни їх не цікавить (зацікавлених ним виявилось 8 %). Переважна ж більшість (64 %) звертає увагу на події суспільно-політичного життя час від часу. Традиційно низьким залишається залучення молодих людей віком 18–35 років до участі в діяльності громадсько-політичних організацій: за даними моніторингу Інституту соціології НАН України, частка молоді, яка не належить до жодної з них, становить 83 %. Низька зацікавленість політикою позначається на виборі між орієнтирами соціалістичного та капіталістичного шляхів розвитку країни. Якщо у 1994 р. частка тих, хто не підтримував жоден з напрямків та вагався з відповіддю, становила менше половини від усієї опитаної молоді (41 %), то сьогодні таких уже більшість (56 %) [2]. Разом з тим тенденцію молоді до протестної поведінки відмічають майже всі дослідники.

У 2011 році Центр дослідження суспільства зафіксував 121 протест, в якому брали участь студенти. У 2010 році цей показник склав 125 протестів, але в обох випадках частка протестів за участю студентів складала трохи більше 5%. Не дивлячись на приблизно однакову кількість протестних подій, їх динаміка суттєво змінилась. Якщо у 2010 році спостерігалися розрізнені піки активності («Антитабачна» кампанія, кампанія за покарання вбивць Ігоря Індилка з МВС у червні, кампанія проти введення платних послуг), то у 2011 студентська протестна активність стала більш рівномірною, стабільною та регулярною.

Щодо регіонального розподілу протестів за участю студентів, то у Донецької та Луганської областях кількість протестних акцій за участю студентства збільшилася більш ніж вдвічі (у 2010 році в обох областях відбулося по 4 протестні акції, а в 2011 цей показник виріс до 11 та 10 акцій

відповідно). Загалом у східному регіоні відбулося збільшення частки протестів, під час яких студенти піднімали соціально-економічну тематику (з 13% до 30%) та висували політичні вимоги (з 9% до 17%) [3]. Таке пожвавлення студентської протестної активності, на думку дослідників, пов'язано з двома факторами.

По-перше, з протестами проти закриття («оптимізації») навчальних закладів, на які спільно виходили вчителі, батьки, студенти та школярі. Саме таке об'єднання споріднених груп і дало їм можливість висунути політичні вимоги.

По-друге, у цих регіонах активізувала свою діяльність ВО «Свобода». Однак, коли справа стосується студентських протестів, то ВО «Свобода» як і раніш, виступає, переважно, з «антитабачними» гаслами, час від часу підтримуючи протестувальників у їх боротьбі проти занепаду освітньої інфраструктури.

Неабиякі зміни відбулися в тематиці студентських протестів. Частка протестів, які піднімали соціально-економічну тематику збільшилася майже вдвічі (з 37% у 2010 до 76% у 2011), а частка протестів, у яких би висувалися політичні вимоги зменшилася з 34% у 2010 до 29% у 2011. Замість протестів проти Дмитра Табачника, студенти почали активніше обстоювати свої інтереси та піднімати різноманітні проблеми освітньої політики. Зменшилася частка студентських протестів за участю ВО «Свобода» (з 16% у 2010 до 10% акцій у 2011 році). Для цієї партії кампанія проти Дмитра Табачника була одним із найбільш важливих приводів для висвітлення їхньої активності в медіа.

Разом з тим, автори дослідження наполягають на тому, що студентський рух в Україні деполітизований. Частка протестів, де об'єктами критики ставали центральні органи державної влади у 2011 році збільшилася майже вдвічі (з 36% до 63%), при цьому студенти спрямовували вимоги до уряду в 22% випадків, на фоні 15% звернень у середньому для всіх протестів. Поки що студентські вимоги не можна оформити в якусь антиурядову кампанію, але для студентів боротьба за свої соціально-економічні права загалом пов'язується з висуненням вимог до центральних органів влади.

Відмінною тенденцією 2011 року стала більша організованість студентських протестів. Так, наприклад, якщо у 2010 році зареєстровані громадські об'єднання брали участь у 30% протестів, то у 2011 цей показник виріс до 45%. Серед них найбільш активними учасниками студентських протестів у 2011 році були «Фундація Регіональних Ініціатив» (8 подій), «Відсіч» (6 подій) та організація «Демократичний Альянс»

(3 події). Також були активними і автономні націоналісти з організації «Опір» (7 подій). Окрім того, більш ніж втричі збільшилася частка протестів за участю профспілок — з 7% до 24% (9 подій у 2010 та 29 у 2011). Це зростання пов'язано з діяльністю незалежної профспілки «Пряма дія».

Крім того, зменшилася частка студентських протестів за участю виключно неформальних позаідеологічних ініціатив — з 40% до 23% [3]. Разом з тим, студенти рідко кооперуються з іншими потужними групами протестувальників, яких також цікавить освітня тематика: з вчителями, школярами, науковцями. Наприклад, у 2010 році не відбулося жодної спільної протестної акції науковців та студентів. У 2011 р. відбулася лише одна така акція, яка стосувалася недофінансування освітньої та наукової галузі в Україні. У 2011 році було також зафіксовано лише 14 протестних акцій (11%), проведених спільними зусиллями студентів та вчителів; роком раніше відбулася лише одна така акція. У 78% студентських протестів брали участь лише студенти.

В якості прикладу значущості міцних студентських профспілок та організацій для досягнення успіху можна звернутися до історію з протестом студентів Горлівського Державного Педагогічного Інституту Іноземних Мов проти незаконних поборів у вузі та можливості виселення студентів. Перша акція горлівських студентів (14 березня 2011 року) лише частково була успішною: протестувальники домоглися увімкнення світла в гуртожитках та обіцянок від адміністрації не виселяти їх з помешкань. Однак, поступка ніяк не була закріплена ректором вузу та й питання щодо «добровільних поборів» не було вирішено. Тому 19 березня студенти вирішують вийти на повторну акцію протесту. До організації акції миттєво долучилися активісти харківської та київської Незалежної профспілки «Пряма дія», передаючи свій досвід організації протестних заходів студентам у Горлівці. Така підтримка сприяє виникненню нових студентських організацій та територіальному розширенню студентського руху. Пізніше профспілка «Пряма дія» закликала студентів ГДПІМ створювати свою організацію аби покращити комунікацію між студентами та підвищити ефективність протестів.

У 2011 році чисельність студентських протестів упала. У 79% студентських протестів 2011 року, для яких була повідомлена чисельність, брали участь менше 100 осіб (порівняно з 53% у 2010 році). Серед тих поодиноких протестів, в яких узяли участь більше тисячі протестувальників у 2011 році варто відзначити львівський протест вчителів та студентів проти недофінансування науки, у якому взяли участь майже

5 000 протестувальників, акцію львівських студентів проти прийняття закону «Про вищу освіту» за участю більш, ніж 2 000 протестувальників та майже 5-тисячну акцію студентів Київського Політехнічного Інституту з вимогою лишити за ними фактичне право на вибори ректора.

Якщо розглядати тактику студентських протестів, то тенденція до уникнення насильницьких та конфронтаційних дій не змінилася впродовж минулих років. Частка конвенційних форм протесту (мітингів, пікетів, маршів тощо) серед протестів за участі студентів суттєво вища, ніж загалом по Україні (98% проти 78% у 2010 та 93% проти 82% у 2011). Тенденція до переважання конвенційних дій над насильницькими та конфронтаційними різко контрастує з європейською практикою, де зіткнення з поліцією під час протестів стали звичним явищем, а окупація університету стала популярною формою протесту [3].

Не зважаючи на такі вагомні цифри, за словами голови Спілки молодих політологів України А. Єременка, сучасна молодь є більш протестною, ніж креативною. Якщо проаналізувати існуючі молодіжні рухи, націлені на певні зміни, то основними формами їх діяльності є власне протестні акції, зокрема, проти підвищення оплати за навчання, проти заборони щодо мирних зібрань тощо. Більшість акцій за участю молоді проходить під загальною назвою «Молодь проти», акцій «Молодь «за» фактично немає.

Завідувач лабораторії психології політичної участі Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, кандидат психологічних наук Л. Кияшко, вважає, що сучасна молодь не надто глибоко розуміє явище демократії і формування громадянського суспільства. Так, за результатами дослідження, де для оцінки структури та глибини явища політичної свідомості молоді використовувались психологічні тести та прийоми, зокрема метод асоціацій, було встановлено, що у сучасної молоді демократія асоціюється з такими цінностями, як особиста безпека, індивідуальна воля, свобода, права особистості. Але з відповідальністю перед суспільством демократія асоціюється лише у двох випадках зі 100.

У проявах політичної активності сучасна молодь більш готова до протестних дій, ніж до конструктивних. Внаслідок цього активність української молоді концентрується навколо певного «ворога», проти якого слід боротися. Конфліктною зоною є розрив між цінністю та її доступністю. Цінність перебуває в конфліктній зоні коли є недоступною, але має велике значення. Конфліктні зони активізують поведінку

і характеризують реальний прояв нашої активності. Важливими, проте малодоступними цінностями для молоді є: матеріальна забезпеченість, захищеність прав, участь в управлінні державою тощо. Як відмітили аналітики, доступними, але не досить важливими цінностями для молоді є: свобода слова, відповідальність перед суспільством, підпорядкування закону та доступність інформації. На думку психологів, молодь не готова повною мірою до «європейської демократії», оскільки важливі для європейців демократичні цінності не є настільки ж важливими для української молоді, хоча є доступними [4, с. 176–182].

Ця тенденція простежується, зокрема, через поступове зростання кількості молодих людей, які не підтримують жоден зі шляхів розвитку: моніторингові показники 2012 р. зафіксували найвищий відсоток молоді, яка обрала варіант відповіді «не підтримую нікого», в той час як більш толерантний до обох ідеологічних течій варіант відповіді («підтримую і тих, і тих, аби не конфліктували») залишився на мінімальній позначці. Важливим є те, що майже половина (а то й більше) молодих людей упродовж усіх років незалежності не мала певних ідеологічних уподобань: респонденти відзначали, що вони або не сповідують взагалі ніякої ідеології, або ще остаточно не визначилися стосовно неї, або не розуміються на цих течіях. Так, у 1994 р. серед молоді віком від 18 до 35 років ця категорія становила 63 %, у 2000 р. — 66 %, у 2005 р. — 53 %, у 2010 р. — 63 %. Сьогодні цей показник знаходиться на позначці 60 % [5]. Хоча абсолютна більшість молодих українських громадян не є членами політичних партій або громадських організацій, не довіряє їм й не асоціює себе з жодним ідеологічним напрямом, все ж таки 15 % опитаних молодих громадян України висловлюють готовність до громадського протесту у разі погіршення умов життя або порушення конституційних прав і свобод [5].

Ці теоретичні висновки підтверджуються і результатами експертного опитування (опитано 38 респондентів), яке було проведено Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва 23–27 вересня 2010 року [6]. За результатами цього дослідження, більшість опитаних представників громадських організацій вважають, що: сучасна українська молодь здатна до вияву активного протесту (так — 28 відповідей; ні — 4 відповіді; важко сказати — 6 відповідей); основними причинами, що можуть викликати протести молоді, можуть бути, на думку представників громадських організацій, насамперед політичні причини (свавілля силових органів (міліції, СБУ) — 23; переслідування діячів громадського сектору,

перешкоджання діяльності громадських організацій—19, наступ на свободу слова, впровадження цензури, утиски ЗМІ тощо.

Спричинити акції протесту також можуть економічні чинники (масове безробіття, різке погіршення рівня життя, несвочасна виплата зарплат та стипендій) та політика влади у галузі мови та освіти. Більшість з опитаних представників громадських організацій готові особисто брати участь у акціях протесту, передовсім—брати участь у мітингах і демонстраціях, збиранні підписів під колективними вимогами, проведенні театралізованих акцій, флеш-мобів, прес-конференцій, зверненнях у ЗМІ, до суду, пікетуванні державних установ, будівельних майданчиків. Третина опитаних готова особисто у разі потреби вдатися до голосування. Щодо питання, чи є сучасна молодь політично активною чи пасивною, думки представників громадських організацій поділилися майже навпіл: так, згоден (а), молодь справді політично пасивна—17 відповідей; ні, не згоден (а)—18 відповідей; важко сказати—3 відповіді. Головною причиною пасивності української молоді експерти називають розчарування, втрату інтересу до політики й зневіру в політиках, що охопила суспільство після того, як Помаранчева революція не виправдала суспільних сподівань. Іншими вагомими причинами є відсутність в Україні стійких традицій громадянської активності, нерозвиненість політичної культури та надто велика фіксація молоді на повсякденному житті, матеріальних цінностях (що в умовах економічної кризи ще більше посилилася).

Список використаних джерел:

1. Новічков Г. Політична активність: питання методології та теорії / Г. Новічков // Студії політологічного центру «Генеза». — 2004. — № 1 (9). — С. 14–19.
2. Ровесники незалежної України: думки, інтереси, громадянські позиції [Електронний ресурс]. — Режим доступу до ресурсу: <http://dif.org.ua/ua/poll>.
3. Коркач Д. Чому український студентський рух найуспішніший в Європі
4. [Електронний ресурс] / Дарина Коркач, Володимир Іщенко. — Режим доступу до ресурсу: http://osvita.ua/vnz/high_school/29403/
5. Як активізувати участь молоді у державотворчих процесах [Текст] // Вісник Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту. — №3. — 2010.

6. Участь молоді в суспільному житті: досвід, можливості; Становище студентської молоді України: результати соціологічного дослідження (грудень 2008 р.) [Електронний ресурс].—Режим доступу: <http://gurt.org.ua/news/events/1476/>.
7. 20-річчя Студентської революції на граніті: чи готова сьогоднішня молодь до акцій протесту
8. [Електронний ресурс].—Режим доступу до ресурсу: http://dif.org.ua/en/archive/press_releases_archive/jyjkfukfuylykfk.htm.

Стаття надійшла до редакції 19.11.2013 р.

Свиридов К. Политическая активности студенческой молодежи: факторы и принципы

Анализируется политическая активность украинской молодежи и студентов, факторы и принципы ее организации и осуществления. Автор утверждает, что в проявлениях политической активности современная молодежь более готова к протестным действиям, чем к конструктивным; конфликтной зоной активности является разрыв между ценностью и их доступностью

Ключевые понятия: человек, общество, молодежь, политика, ценности, культура, политическая активность, воспитание.

Svyrydov K. Political activity of students: factors and principles

Political activity of Ukrainian youth and students, factors and principles of its organization and implementation were analyzed. Author argues that displaying political activity, today youth are more willing to protest actions than constructive actions; conflict zone of activity is the gap between value and their affordability.

Keywords: human, society, youth, politics, values, culture, political participation, education.

© Свиридов К., 2014